

Salló Szilárd

A MESSENGER ARCAI

A HANGULATJELEK SZEREPE AZ INTERNETES KOMMUNIKÁCIÓBAN

1. Bevezető

Jelen tanulmány egy internetes csevegőprogram, a Yahoo Messenger szimbólumkészletét vizsgálja. Célom egyfajta kategóriarendszerbe sorolva megvizsgálni azt, hogy egyes hangulatjelek milyen szerepet töltenek be a csevegőprogramban való kommunikációban, megnézni, hogy a gyakrabban használt szimbólumoknak mi a jelentésük és miért bizonyulnak azok annyira népszerűnek a programot használók körében.

E kérdéseken túl kiterjed a figyelmem magának a programnak a használatára, arra, hogy a messengeres csevegés alkalmával a felhasználóknak milyen opciók állnak rendelkezésre, s ezek közül melyek azok, melyekkel a csevegők rendszerint élnek. Végül az internetes nyelvhasználat kérdését is tárgyalom, bennefoglaltan a helyesírási problémákat is.

A Yahoo Messenger használatakor számos lehetőség tárul fel a csevegni vágyó előtt. A felhasználó nemcsak írásban oszthatja meg gondolatait csevegőpartnerével, hanem azokat akár szóban (mint egy telefonbeszélgetés) is közölheti, ugyanakkor vizuálisan, képek, ikonok segítségével is kifejezheti pillanatnyi benyomásait, érzéseit. Emellett lehetőség adódik arra is, hogy szinte bármit eljuttasson a másik fél számára, a különböző fájlok (képek, zene, szöveges dokumentumok) cseréje csevegés közben biztosított. Szintén pozitívum, hogy a többi felhasználónak elküldött üzenetek akkor is célba érnek, ha az illető éppen nem on-line státusú, hiszen a programba való belépéskor megkapja mindazon üzeneteket, amelyeket az utolsó belépés után küldtek neki.

Ennyi lehetőséget látva feltehető a kérdés, hogy mi is a Yahoo Messenger? Láthatjuk, hogy nem egy egyszerű csevegőprogram, annál sokkal több. Leginkább úgy tudnám meghatározni, hogy egy olyan gyors internetes kommunikációs lehetőség, ahol szinte nincsenek korlátok, abban az értelemben, hogy olyannyira az audiovizualitásra, multimedialitásra van helyezve a hangsúly, hogy írás, kép, zene, hang és videó egyszerre jelentkezhet.

Bódi Zoltán könyvében olvashatjuk, hogy az internetes médium segítségével összekapcsolódnak a szóbeli, a vizuális és az írásbeli kommunikációs csatornák és megjelenik a multimédia vagy hipermedia.¹ Nyíri Kristóf írja, hogy korunkban felerősödnek az audiovizuális kommunikációnak a kihatásai.²

A videót említve a programot használóknak megvan az a lehetősége is, hogy csevegőpartnerét láthassa, és az őt is viszontlássa, amennyiben mindketten rendelkeznek webkamerával. Ilyen alkalmakkor kép, hang és írás egyszerre jelentkezik, még nagyobb élményt nyújtva a felhasználónak.

Oldalakon keresztül lehetne írni a programmal kapcsolatos, olykor kiaknázhatatlannak tűnő lehetőségekről, azonban inkább arról szólok, hogy egyáltalán ki az, aki élhet mindezekkel a lehetőségekkel, mi a módja annak, hogy valaki Yahoo Messengeres felhasználóvá váljék. Ehhez elsősorban szükség van internetes kapcsolatra, a számítógépre feltelepített programra, valamint yahoo-s e-mail címre. Hogyha mindezek megvannak, a kommunikáció számos lehetősége adottá válik a felhasználó számára.

Az egyszerűbb csevegőprogramokkal szemben a Yahoo Messenger azért is bizonyul jobbnak, mert ebben az esetben a felhasználó dönti el, hogy kivel akar és kivel nem akar beszélni. A felhasználó állítja össze azt a partneri listát, ahonnan majd a későbbiekben kiválasztja, hogy kivel akar éppen abban a pillanatban beszélni, ezzel elkerülve azt, hogy bárki megszólítsa őt, anélkül, hogy ő akarná. A kommunikáció során biztosított a fényképmegjelenítés is, hiszen majdnem minden felhasználó fotót is betölt, hogy a vele kommunikáló fél ne csak írásban megfogalmazott gondolatait, hanem fénykép formájában magát a személyt is láthassa, még személyesebbé téve a beszélgetést.

A messengeren való csevegés, akárcsak más chat, átmenetet képez a szóbeli és az írásbeli írott kommunikáció között, egyfajta írott szóbeliségként fogalmazható meg.³ Az internetes csevegés azonban minden előnye ellenére csak részben tudja pótolni a személyes kontaktust, ugyanis megalkot egy virtuális világot, de

¹ BÓDI Zoltán 2004a, 34.² NYÍRI Kristóf 1994.³ RITUPER Tamás 2001, 25.

nem kínál fel megoldást az élethelyzetekre, és a személyes kapcsolatokat sem helyettesíti.⁴

A jelen tanulmány megírásakor nem csupán a saját programmal kapcsolatos tapasztalataimat használom fel, hanem ismerőseim (akik szintén messenger-felhasználók) yahoo messengerrel kapcsolatos nézeteinek is helyet adok. A messengeres beszélgetések során tíz interjút készítettem, azonban ezeket terjedelmi okból kifolyólag nem közlöm. Az általam összeállított kérdőív 28 kérdést tartalmaz, amelyek által a messengeres kommunikáció legfontosabb problémáira próbáltam rákérdezni. A legnagyobb hangsúlyt magukra a programban megjeleníthető mosolyszimbólumokra, emotikonokra, a róluk való tudásra fektetem. Az interjúkban található kérdések egyrésze ezeknek használatára vonatkozik. Mellékletben, egy táblázatban teszem közzé ezeket a szimbólumokat, feltüntetve ezek angol és magyar jelentését, valamint azokat a karakterkombinációt, amelyekkel előhívhatók. A továbbiakban ezekről részletesen szólok. Itt csupán azt tartom fontosnak hangsúlyozni, hogy ezek a szimbólumok minden esetben mozgóképek, tehát a hagyományos emotikonoknak továbbfejlesztett változatai, ezáltal a felhasználók számára még népszerűbbnek bizonyulnak. A dolgozatban nincs lehetőség arra, hogy ezeket mozgó formában mutassam be, viszont a mozgóképek alapján elmentett állóképeket mind közzéteszem. Viszonyításként hasonló módon, táblázatszerűen egy másik gyakran használt csevegőprogram a Windows Live Messenger, vagy ahogy a legtöbben ismerik, MSN szimbólumait is mellékelem a dolgozathoz. Ezek a szimbólumok a Yahoo Messenger szimbólumaihoz képest már nem annyira vonzóak, ami annak is betudható, hogy ezek nem mozgóképek, hanem csupán állóképek.

A szimbólumok „adattára” mellett a dolgozathoz csatolok néhány rövidebb közvetlen beszélgetést is, amelyeket a Messengeren folytattam. Ezzel az a célom, hogy láthatóvá tegyem azt, hogy használatban a már említett szimbólumok hogyan jelentkeznek, de ugyanakkor rálátást biztosítsak a messengeres kommunikáció során forgalmazott nyelvhasználat kérdéseire.

A továbbiakban rátérek a mosolyszimbólumok tárgyalására, egyfajta történeti keretbe helyezve azokat.

2. Hangulatjelek az internetes kommunikációban

Az első mosolyfigurát Smiley néven Harvey Ball alkotta meg 1963-ban, ezt követően 1968-ban a szimbólumnak Londonban védjegyet szereztek és to-

vább népszerűsítették. Pólók, bögrék, gombok, matricák és egyéb tárgyak díszítésére használták fel. Az ekképpen díszített tárgyak nagy népszerűsége tetek szert az Egyesült Államokban. Az 1990-es évek elején a smiley az acid house zenei kultúra jelképévé vált. Gyakran kábítószeres ecstasy tablettákon is megjelenítették.⁵

A általam vizsgált szimbólumok ikonikus jelek, amelyek hasonlóságon alapulnak. Mindegyik szimbólum többnyire mozgó emberi arcot ábrázol, amelyek valamilyen emberi érzelm kifejezésére hivatottak, de előfordul valamilyen cselekedetre, gesztusra való utalás is.

A mosolykód olyan általános, nyelvtől és kultúrkörtől függetlenül értelmezhető ikonikus jel, amely általános emberi arcvonásokat igyekszik felidézni, így értelmezése mindenki számára egyértelmű lehet.⁶ Az emotikonok az arckifejezéseknek jól ismert, a számítógépes kommunikációban közösségleg is elfogadott grafikus megjelenítői, melyeket az e-mail-ezők gyakran elhelyeznek üzeneteikben.⁷

Ezeknek a szimbólumoknak az internetes, valamint mindennapi nyelvhasználatban többfajta megnevezése is kialakult. Nevezik őket *mosolyszimbólumoknak*, az ennek alapjául szolgáló angol kifejezéssel *smiley*-knak, *emotikonoknak*, *hangulatjeleknek*. Az *emotikon* kifejezés magyarításaként használatba akarták venni az *érzjel* megnevezést, ez azonban nem bizonyult népszerűnek.

Veszelszki Ágnes, az emotikonok jeles kutatója a magyar szakirodalomból a hangulatjeleknek a következő egyéb megnevezéseit közli: *mosolykód*, *emoticon*, *vigyorkód*, *mosolygó*, *arcocska*, *kedvjel*, *ábraarc*, *érzkép*, *képecske*.⁸ Balázs Géza a smiley-t az sms képi eszközeként említi, amely hangulatjelölő írásjel, rövidítés, egyszerűsítés és titkosítás szerepet tölt be.⁹

Bódi Zoltán az internet nyelvéről írt könyvének glosszáriumában a mosolyszimbólumról a következőket olvashatjuk: „Az internetes interakcióban elterjedő, majd a mobil sms-kommunikációban is megjelenő emócionális, para-illetve extralingvisztikai elemeket pótló jelek, amelyek néhány alapváltozatból és végtelen számú egyéni változatból állnak. A nyelvhasználatban előfordul még hangulatjel, mosolykód és egyéb változatokban is.”¹⁰

A mosolyszimbólum kifejezés a felhasználók körében nem igazán terjedt el, azonban Bódi Zoltán az internetes kommunikációról írt könyvében ezeket az ikonikus jeleket többször is ezen a néven említi. Véleménye szerint a szimbólum elemei az emberi arc

⁴ RAJSZI Ilona 2000, 23.

⁵ BÓDI Zoltán – VESZELSZKI Ágnes 2006, 9.

⁶ BÓDI Zoltán 2004a, 30.

⁷ D'ADDARIO, P. Kyle – WALTHER, B. Joseph 2001, 324.

⁸ BÓDI Zoltán – VESZELSZKI Ágnes 2006, 11.

⁹ BALÁZS Géza 2006, 452.

¹⁰ BÓDI Zoltán 2004b, 274.

azonosítójegeit utánozzák a számítógép billentyűzetén rendelkezésre álló karakterek segítségével, így ikonikus szimbólumok.¹¹

David Crystal szerint erőfeszítés zajlik az írásbeli manifesztációjú netes interakciókban arra nézve, hogy vizuális elemekkel pótolják a prozódia és a paralingvisztika hiányosságait vizuális elemekkel.¹²

A smiley az interneten terjedt el, mivel a netnyelv gyors és az azonnali interakcióhoz, vagyis a beszédhez áll közel. Fokozottabb igény érezhető a prozódia, a paralingvisztika és az emociionalitás gyors és egyenmű jelölésére, az írás korlátainak kitágítására.¹³ Az emotikonok ugyanúgy eszközként szolgálnak az írott kommunikáció számára, mint a testbeszéd a verbális közlésre nézve.¹⁴ Az emotikonok olyan szimbolikusan értelmezhető kontextuális jelentésfunkciókat adnak hozzá a szövegekhez, mint például az érzelmi többletjelentés, ironia, eufemizálás vagy erősítés.¹⁵

Bódi Zoltán a mosolyszimbólumot olyan fajta szimbólumnak nevezi, amelynek egyértelműen nem lehet megmondani a jelentését, csak a szándékot, amelyet közvetít. A szerző Sperbert és Wilson nevét említi, akik azt vallják, hogy az effajta szimbólumok nem minősülnek kódoknak, nem a kódmodell részei, hanem az interferenciális modellel írhatók le.¹⁶ Ez azt jelenti, hogy csak a beszéd kontextusából lehet fényt deríteni a mosolyjel jelentésére vonatkozóan. Susan Herring is hangsúlyozza, hogy az emotikonok pontos közvetítő szándékára csak az adott kontextusból következtethetünk.¹⁷

Az emotikonokra való odafigyelés már szinte kultusszá nőtte ki magát. Internetes oldalakon, érzelmet kifejező ikonok százait lehet megjeleníteni és letölteni.

Laczházi Gyula is foglalkozik ezeknek vizsgálatával. Ő azt írja, hogy az emotikonok az utóbbi időben a fiatalok körében a kommunikációnak már megszokott részét képezik és érzelmek kifejezésére alkalmas grafikus jeleknek, számítógép vagy mobiltelefon billentyűzetének segítségével megjeleníthető karakterkombinációknak számítanak.¹⁸

Érsok Nikoletta Ágnes az sms-ek nyelvi jellemzőit vizsgálva az emotikonokat, illetve a betű- és írásjel-többszörözést a grafostilisztikai eszközök közé sorolja.¹⁹

Bódi kifejezésével élve, a *mosolyszimbólumok* az internetes használatban azért is terjedtek el, hogy a beszélgetések során pótolják az arckifejezéseket,

gesztusokat, amelyek nélkül a mondanivaló gyakran félreérthető.

Maga a mosolyszimbólum elnevezés véleményem szerint csupán a szimbólumoknak egy bizonyos körét fedi, mégpedig azt, amelyhez pozitív jelentést tartalom társul. Ez mondható el annak angol megfelelőjéről is, hiszen a *smiley* mosolyt jelent, s nem túl alkalmas egy szimbólumrendszer olyan névvel illetni, amely többségben negatív érzelmeket fejez ki. Meglátásom szerint még mindig a talán legmegfelelőbb elnevezés a hangulatjel, hiszen az egyaránt magába foglalhat pozitív és negatív érzelmet kifejező ikonokat.

Laczházi az emotikonok kialakulásának magyarázataként az érzelmek posztmodern kori felértékelődését nevezi meg. *Az emotikonok és a koraiújkor érzelmekifejező technikai* című tanulmányában írja, hogy az érzelmeknek a posztmodern korban való felértékelődése mindenképp az instrumentális értelem megrendülésével és a racionalizmus korlátainak felismerésével függ össze.²⁰

Az emotikonok érzelmi állapotot kifejező egyezményes jeleknek a véges halmazát jelentik, s ugyanakkor nem lineáris kifejezőeszközök, hiszen az ilyen jeleket tartalmazó szöveg azok által kétdimenzióssá válik.²¹ Kép és szöveg együttesen jelentkezik a kommunikáció során és ez könnyedebbé, szórakoztatóbbá, színesebbé teszi a *beszélgetést*, s ráadásul bizonyos esetekben oldja a felek között fennálló feszültséget is.

Merlin Donald a verbális gondolkodáshoz képest a képies gondolkodást az emberi információfeldolgozás alapvető szintjének tartja.²²

Egyfajta on-line testbeszéd valósul meg a jelekkel való kommunikáció során, s ez azért valósulhat meg, mivel az érzelmek kifejezésének gazdag eszköztárával állunk szemben. Feltehető a kérdés, hogy érzelmeinknek ilyen módon való kifejezése nem jelent-e egyfajta statikusságot, uniformizáltságot, amely mögött valójában elvesznek az érzelmek? Véleményem szerint ez a kommunikáló felek őszinteségén is múlik, hogy milyen jellel reprezentálják pillanatnyi érzelmi állapotukat. Természetszerű, hogy bizonyos érzelmeknek a kifejezését egyszerűen nem lehet megvalósítani egy-egy mozgókép által, de úgy gondolom, hogy ennek nem is az a célja, hiszen a messengeren való kommunikáció során adódnak egyéb lehetőségek is arra, hogy érzelmeinket hatásosabban tudjuk kifejezni, gondolok itt a mikrofonos, webkamerás élő beszélgetésekre.

¹¹ Uo., 39.

¹² BÓDI Zoltán 2005, 267.

¹³ CRYSTAL, David 2001, 38.

¹⁴ COCHENOUR, John J. – REZABEK, Landra L. 1998, 202.

¹⁵ BÓDI Zoltán – VESZELSZKI Ágnes 2006, 16.

¹⁶ BÓDI Zoltán 2004a, 39.

¹⁷ HERRING, Susan (szerk.) 1996, 3.

¹⁸ LACZHÁZI Gyula é. n.

¹⁹ ÉRSOK Ágnes Nikoletta 2004, 296.

²⁰ LACZHÁZI Gyula é. n.

²¹ Uo.

²² DONALD, Merlin 1993.

Nem értek egyet Laczházi véleményével, miszerint az újfajta érzelm kifejező eszközöknek és stratégiáknak a használata a résztvevők fokozott elszigetelődésével jár együtt. A messengerezők körében azt tapasztalom, hogy a felek közötti kapcsolatfenntartás nem korlátozódik csupán az interneten való kommunikációra, hiszen ezt folyamatosan kiegészítik a személyes találkozások. Véleményem szerint ezek az internetes csevegések kiegészítik személyes találkozásainkat, és ha már a szimbólumokról van szó, azok kifejezőbbé teszik beszélgetéseiket a gesztusok, mimikák alkalmazásával, közelítve az élő beszélgetések hangulatához.

Bódi Zoltán írja, hogy a netes közösségek nagyobb része a valóságban is találkozik, itt példaként az e-mail partnereket, illetve a csevegőszobák csoportjait említi.²³ Nyíri Kristóf az internettel kapcsolatos elszigetelődési félelmekkel kapcsolatban írja, hogy ezeknek beteljesedése az esetek többségében nem jellemző, ugyanis említése szerint az e-mail sem szorítja vissza a hagyományos kommunikációt.²⁴

A mosolyszimbólumoknak megfigyelhető egyfajta fejlődése. Ez a fejlődés grafikailag értendő, ugyanis ha csak a mosolygó arcot említem, ennek kezdetleges formája egy kettőspont és egy kerek zárójel egymás mellé helyezése volt „:)”, később ennek kialakult az arcszerű ábrázolása, amely állókép volt, ezt követte a már színes arcábrázolás, amely szintén állóképnek számított. Ezt továbbfejlesztették és kialakult a színes arc mozgó változata. A legújabb törekvések azt igazolják, hogy még ezt a formáját is felül lehet múlni, hiszen kifejlesztették mára már a hangos smiley-kat is. Messengeres csevegés alkalmazásával csevegőpartnerünknek átküldhetünk hanggal társított mozgóképeket is. A későbbiekben még kitérek arra, hogy ezek, vonzó grafikai jellegük ellenére, a felhasználók körében miért nem bizonyulnak túl népszerűnek.

Az emotikonok összetettebbé válnak és egyre több érzékszervre hatnak, a legújabb animotikonok és audibles-ek már nem csupán képek, hiszen hangot is adnak, hangfonetikai eszközök alkalmazásával teszik egyedivé a szövegek tartalmát.²⁵ Az e-mailben, fórumokon és csetelésben használt emotikonok nem csupán a kettőspont-kötőjel-zárójel karakterekből épülnek fel, hanem sajátos, összetett kódjukhoz egy képfájl is kapcsolódik.²⁶

Magyar nyelvterületen az emotikonok internetes kommunikációban betöltött érzelm kifejező funkciójáról Bódi László és Veszelszki Ágnes jelentette meg az első teljesség igényével írt munkát. A szerzőpáros könyvében az emotikonoknak két fő kategóriáját különíti el: a statikus és dinamikus emotikonokat.²⁷

Mielőtt még rátérek a interjúk értékelésére, fontosnak tartom néhány bekezdésben összefoglalni a képekkel való kommunikáció jelentőségét.

3. Képek általi kommunikáció

A messengeres csevegés során a felhasználók közül kisebb-nagyobb mértékben használnak ikonokat, ez valamiképpen a képekhez való ragaszkodásukból adódik. Képpel gyakran sokkal többet tudunk kifejezni, mint pusztán az írással. S abban az esetben, hogyha mindkettő egyszerre jelentkezik, a kommunikáció még sikeresebbnek bizonyul.

Eibl-Eibesfeldt jegyzi meg, hogy „a képek és szavak újra és újra egymás segítségére szorulnak, ugyanis a verbális és nem-verbális üzenetek egymással kompenzatorikusan... összekötődnek és segítenek az üzenetet a félreértésekkel szemben biztosítani”.²⁸ Nyíri Kristóf írja, hogy a képpel kiegészített szó vagy csupán a kép is a gondolatok közlésének a pusztán szónál alkalmasabb eszköze. A képi elem tömörebbé, konkrétabbá teszi az üzenetet, s ugyanakkor a befogadó adott helyéhez, helyzetéhez jobban illeszkedővé teheti. A képek jelentése nevezhető a legegyszerűbb fajta jelentésnek, hiszen a képek hasonlítanak arra, amit jelentenek, ezzel szemben a szavakról általában ez nem mondható el.²⁹

Wittgenstein filozófiája szerint bizonyos képek bármilyen tanulás vagy értelmezés nélkül egyértelmű jelentéssel bírnak. Ennek kapcsán említi a képarcot, amelyhez bizonyos tekintetben úgy viszonyul, mint az emberi archoz. Azt hangsúlyozza, hogy a képarcra az ember akár úgy is reagálhat, mint az emberi arc kifejeződésére.³⁰

A képekkel kapcsolatban érdekes Neurath elgondolása, miszerint a szavak elválasztanak, a képek kapcsolatot teremtenek.³¹

Nyíri Kristóf szerint a képek többek lehetnek a pusztán emblémánál vagy illusztrációnál, hiszen a képek szemiotikai funkciót vállalhatnak, jelentést hordozhatnak, és tényleges információt közvetíthetnek.³²

John M. Kennedy *A képészlelés pszichológiája* (A psychology of picture perception) című

²³ BÓDI Zoltán 2004b, 17.

²⁴ KRAJCSI Attila – KOVÁCS Kristóf – PLÉH Csaba 2001, 98.

²⁵ BÓDI Zoltán – VESZELSZKI Ágnes 2006, 284.

²⁶ Uo., 60.

²⁷ VESZELSZKI Ágnes 2005a, 284.

²⁸ EIBL-EIBESFELDT 1984, 621.

²⁹ NYÍRI Kristóf 2001a, 59.

³⁰ Uo., 68.

³¹ Uo., 72.

³² Uo. 2000.

könyvében azt hangsúlyozza, hogy a mozgóképek eredendőbb és egyértelműbb információhordozók, mint a statikus ábrázolások.³³ Erre jó példa lehet az általam vizsgált Yahoo Messenger mozgó ikonjainak, valamint a Windows Messenger állóképeinek összefüggése. A mozgóképek sokkal többet mondanak, s ezáltal többen is igénylik azoknak használatát. Míg az állókép sok esetben értelmezésre szorul, addig a mozgókép saját magát képes értelmezni.

Mitchell Stephens hangsúlyozza, hogy a kép manapság egyre inkább mozgóképet jelent, „a képi logika racionális lehetőségeit valójában a videó és az animáció valósítja meg”.³⁴

A képeknek lényeges tulajdonságuk, hogy az íráshoz képest nagyobb hatással tudnak lenni az emberi érzelmekre. Mint Nyíri is írja, a kép erősebben és közvetlenebbül hat az érzelmekre, az egyének között intenzív kommunikációt és kölcsönös azonosulást hozva létre.³⁵

A továbbiakban a magam által végzett Yahoo Messengerrel kapcsolatos kutatás eredményeit közlöm.

4. Kutatási eredmények

A kérdőíves kutatást 2006-ban, magiszteri tanulmányaim ideje alatt végeztem. Az on-line kutatás során tíz személlyel készítettem interjút. A megkérdezett személyek a saját baráti körömből valók. A kutatás időpontjában az összes személlyel napi vagy heti rendszerességgel kommunikáltam. Az adatközlők életkorukat tekintve huszonevesek: a legfiatalabb 20, a legidősebb 28 éves.

Nemek tekintetében hat férfival és négy nővel beszélgettem el az internetes kommunikációnak erről a formájáról. Az adatközlők közül 7 csíkszeredai születésű, 1 Szatmárnémetiben született, 1 Nyárádszeredában, 1 pedig magyarországi, miskolci születésű. Két személy kivételével mindannyian egyetemet végeztek/végeznek. Elmondásuk szerint a Yahoo Messenger nagy népszerűségnek örvend körükben. Két személy közülük négy éve rendszeresen használja a programot, a többiek 1–3 éve ismerik és használják, gyakori jelleggel. A program használatának okaként az emberi kommunikációt, kapcsolattartást nevezik meg a megkérdezett személyek.

Megfigyelhető, hogy az emberek többsége nem csupán a Yahoo Messengert használja az ismerőseivel való csevegéshez, hiszen az esetek többségében azt látni, hogy a Windows Messengert, Skype-ot, Google talk-ot, Gyalogló Chat-et is használják. Az egyik adatközlő azzal indokolja négy csevegőprogramhoz való ragaszkodását, hogy a világ több részéről beszél

emberekkel, és különböző helyeken más és más csevegőprogram használatát részesítik előnyben. Elmondása szerint főként amerikai és romániai ismerősei használják a Yahoo Messengert, ellenben a németek, angolok, svájciak és csehek inkább a Windows Messengert használják.

A tíz adatközlő az egyszerűbb csevegőprogramokhoz viszonyítva a Yahoo Messengert azért találja jobbnak, mert egyszerű annak használata, lehetőség van multimédiás megosztásra, továbbá vonzóan találják a nagy mennyiségű hangulatjel-kínálatot.

A megkérdezettek közül kilencen a Yahoo Messengert napi rendszerességgel használják, van, aki állandó jelleggel csatlakozva van a programhoz, mások viszont napi 1–10 órát használják. Általában azok használják öt óránál is többet a messengert, akik nem csupán szórakozásból, hanem munkájuk részeként tekintenek rá. A legtöbb felhasználó barátaival beszél messengeren, de helyet kapnak a távoli rokonok, ismerősök is. Sok esetben a kollégákkal, csoportársakkal való kommunikáció is megfigyelhető. A megkérdezettek legritkábban családtagjaikkal beszélnek Yahoo Messengeren.

Mindannyiuk számára a kommunikáció nyelve elsősorban a magyar, de egy személy kivételével mindenki megnevez legalább egy idegen nyelvet, amelyen szintén kommunikál. A magyar és román nyelven kívül németül, angolul, olaszul, franciául beszélnek távoli ismerőseikkel. Elsődleges nyelv a magyar, ám a tíz megkérdezett személy közül senki sem ír *magyarul*, azaz nem használ ékezetes karaktereket és nem él a magyar helyesírás szabályaival. Tíz személyből négy használ néha ékezetes betűket, s ezek közül is általában a többértelmű szavak félreérthetősége miatt.

Az ékezetek elhanyagolásának van egy másik oka is, mégpedig az, hogy a messengeren való beszélgetés gyorsasága vetekszik az élő párbeszéd gyorsaságával, így az embereknek egyszerűen nincsen idejük arra, hogy odafigyeljenek a kissé több figyelmet igénylő ékezetes karakterek alkalmazására. Egy harmadik ok magának az internetes világnak a gyorsaságával függ össze. Ahogyan felgyorsultak a világ történései, ugyanúgy az interneten is megfigyelhető egyfajta gyorsaságra való törekvés.

A csevegő fórumokon rendszeresen elmaradnak a vesszők, a mondatkezdő nagybetűk és a mondatzáró írásjelek, mindezek a hiányosságok azt szolgálják, hogy az információáramlás sebessége, a gépelés gyorsasága a lehető legnagyobb legyen, a legjobban megközelítse a beszélt nyelv tempóját.³⁶ Bódi Zoltán említi, hogy a chaten, messengeren való diskurzus nagyon gyors, írásos formájú, de felér az élőbeszéd

³³ KENNEDY, M. John 1974.

³⁴ STEPHENS, Mitchell 1998.

³⁵ NYÍRI Kristóf 2001a, 69.

³⁶ BÓDI Zoltán 2004a, 29.

gyorsaságával és formailag is közelebb áll az élőszóhoz.³⁷ Az internetes írásbeliséget főként annak egyidejűsége, illetve azonnali interaktivitása közelíti a beszélt nyelvhez.³⁸

Egyes esetekben a dolgok anyagi vonatkozásával is összefüggésben lehet az ékezetek, helyesírási szabályok elhagyása, áthágása, ugyanis aki egy internet kávézó szolgáltatásait veszi igénybe és ott használja a messengert, vagy akár az e-mail adta lehetőségeket, az arra törekszik, hogy minél rövidebb idő alatt minél több szöveget tudjon átküldeni a másik fél számára.

Bódi Zoltán szerint az utóbbi ötszáz évben a magyar írásbeliség történetében nem volt annyira domináns ékezethiány, mint amilyen manapság az internetes kommunikációban megfigyelhető. Véleménye szerint ez az ékezetnélküliség a technikai háttér kényszerűsége miatt terjedt el.³⁹

Kérdéseimnek egy része a Yahoo Messenger szimbólumaira vonatkozott.⁴⁰ Arra voltam kíváncsi, hogy a chatelők körében mennyire számít népszerűnek ezeknek a szimbólumoknak a használata, miért használják őket, valamint arra, hogy mennyire ismerik ezeknek a szimbólumoknak a jelentését.

A Yahoo Messenger szimbólumtára, vagyis az a rész, amely a emotikonokat tartalmazza, 54 darab smiley-t sorakoztat fel. Ezek az ikonok valamilyen érzelmet vagy állapotot, esetleg emberi cselekvést fejeznek ki. Ezek közül 18 pozitív jellegű érzelmet fejez ki, míg 27 negatív érzelm kifejezésére alkalmas. További 9 ilyen szempontból semlegesnek tekinthető, ezek általában valamilyen emberi cselekvésre utalnak.

A pozitív érzelmet vagy állapotot kifejező szimbólumok a következők:

Negatív érzelmet vagy állapotot kifejező szimbólumok:

Semleges állapot (cselekvés):

Az 54 smiley nem jelenti a Yahoo Messenger teljes készletét, hiszen, más beállítást alkalmazva, ezen kívül újabb ikonokat lehet előhívni. Nem célom, hogy az összes mosolyszimbólumot feltérképezzem, csupán azokkal foglalkozom, amelyek a standard szimbólumkészlethez tartoznak.

A megkérdezettek mindannyian használnak smiley-kat. Egyesek abból a megfontolásból használják, mert ezáltal a verbális kommunikációt kompenzálni tudják a képek által, mások a színesség, az életszerűség miatt hívják elő ezeket az ikonokat, a legtöbben viszont azt hangsúlyozzák, hogy a szimbólumok által ki tudják fejezni hangulatukat, pillanatnyi érzelmi állapotukat.

Mind a tíz adatközlő azon a véleményen van, hogy a szimbólumok sokkal kifejezőbbek, mint a leírt szó, tehát, úgy gondolják, hogy az emberi érzelmek kifejezésének – az íráshoz viszonyítva – alkalmasabb formái.

A megkérdezetteknek kedvenc szimbólumaik is vannak, ezeket alkalmazzák a leggyakrabban E szimbólumok általában azok közül kerülnek ki, amelyek karakterkombináció segítségével, könnyebben előhívhatók.

A leggyakrabban használt szimbólumok a következők:

Ezek a hangulatjelek leginkább valamilyen pozitív érzelmet fejeznek ki. Ilyen például a mosoly, a kacskintás, a csók vagy a nevetés.

Bódi Zoltán a statikus emotikonok internetes kommunikációban betöltött funkciója kapcsán arra a következtetésre jut, hogy az általa megvizsgált szövegekben a leggyakrabban a vidámságot és a szomorúságot érzékeltetik emotikon segítségével.⁴¹

Veszelszki Ágnes tematikai szempontból a dinamikus emotikonoknak a következő típusait különbözteti meg: érzelmeket kifejező, általános cselekedeteket megjelenítő, szexualitásra-erotikára utaló, agressziót, humort kifejező. Külön kategóriába sorolja azokat az animált hangulatjeleket, amelyek a kapcsolattartásra és ünnepekre vonatkoznak, továbbá elkülöníti azokat az állat- és mesefigurákat, amelyek fejformájukban alapvetően a „szmájli-jelleget” őrzik.⁴²

A kérdőív válaszai alapján megállapítható, hogy a messengerhasználók ismerik ezeknek a szimbólumoknak a jelentését, ez többek között annak is tulajdonítható, hogy azoknak előhívásakor angolul olvasható a jelentés, és ebből következtetnek a magyar jelentésre.

³⁷ Uo., 24.

³⁸ FERRIS, Pixie 1997.

³⁹ BÓDI Zoltán 2004b, 60.

⁴⁰ Lásd a kérdőívet a Függelékben.

⁴¹ BÓDI Zoltán – VESZELSZKI Ágnes 2006.

⁴² Uo., 80.

Az interjú során konkrétan rákérdeztem egy-egy hangulatjelre, hogy azok láttán milyen jelentés körvonalazódik a beszélgetőpartnerben.⁴³ Az alábbi táblázat azt foglalja össze, hogy a megkérdezettek szerint egy-egy szimbólumhoz milyen különböző jelentések társulhatnak. Nagy mennyiségük miatt nem tudtam mindegyik szimbólumra rákérdezni, leginkább azokra koncentráltam, amelyek nem túl egyértelműek.

Vannak olyan jelek is, amelyek egyesek számára nem világosak, ilyen például a beteget jelentő 🤒, a hipnotizált 🧘, vagy a nyugtalan 😞. A megkérdezettek nagy része azon a véleményen van, hogy a hangulatjelek nem mindig egyértelműek, azoknak valódi jelentése csak a beszédkontextusból hámozható ki.

A hangulatjeleket használók gyakran élnek azzal a lehetőséggel, hogy frappáns megnevezéseket társítsanak az egyes szimbólumokhoz. Erre példaként a következőket említtem: 😎 – laza vagyok, szétesem, 🇳🇵 – vigyorex, király, 🇵🇰 – Tiptupa, amint szemez Csipikével, 🇳🇵 – magológép, 🇳🇵 – sat da fak ap!

Mint a neve is mutatja, a hangulatjel hatásosabbnak bizonyul egy-egy érzelmenek a kifejezésére, mint pusztán az írott szó. Az egyik adatközlőnek az a véleménye, hogy indulatai kifejezésére sokkal inkább megfelelőnek találja egy-egy szimbólumnak a megjelenítését, mint az írásban való kifejezést.

A szimbólumok használatának elég változatos a skálája, azonban mégis van néhány, amelyet a messengerezők ritkábban vagy egyáltalán nem használnak. Ilyenek a bohóc 🤡, az ördög 🐉, a cowboy 🤠, a beteg 🤒, a stréber/ideges 🤪, a vesztés 🤔, a merész 😎, vagy a hazug 😏.

Megoszlanak a vélemények afelől, hogy kiválasztás vagy karakterkombinációs eljárás útján jelenítik-e meg a felhasználók a hangulatjeleket. Mint már említtem, karakterkombinációval általában az egyszerűbbeket hívják elő. Ezek közé tartoznak a következők: 🇳🇵 😎 😞 😏 😎 🇳🇵 🇳🇵 🇳🇵. Láthatjuk, ezek között negatív és pozitív érzelmet kifejező hangulatjelek egyaránt megtalálhatók.

A Yahoo Messenger a multimedialitást tovább fokozza az úgynevezett *audibles*-ek vagy hangos mozgóképek alkalmazhatóságával. Ezekre itt nem áll módomban példát adni. Annyit kell tudni róluk, hogy rendszerint színes mozgóképek, amelyeket egy külön menüből kell kiválasztani, és általában humoros jellegűek. A hangulatjelekhez képest ezek sokkal összetettebbek, azáltal is, hogy esetükben kép és hang egyszerre jelentkezik. Az *audibles*-eknek több típusát is létrehozták, köztük az általam vizsgált emotikonoknak a továbbfejlesztett változatait is. Ezeknek fő tulajdonságuk, hogy a hagyományos hangulatjelek-

nél sokkal nagyobbak, és hatásosabbnak bizonyulnak azáltal, hogy megjelenésüket hang kíséri.

Annak ellenére, hogy az *audibles*-ek nagyon összetettek, a felhasználók nem, vagy csak ritkán élnek azzal a lehetőséggel, hogy alkalmazzák őket. Az online interjú során több beszélgetőpartnernek is mutattam néhányat azok közül. Az esetek többségében ezek a mozgóképek nem nyerték el tetszésüket. Egy másik oka is van annak, hogy nem alkalmazzák ezeket a típusú mozgóképeket, az pedig az előhívhatóság ideje. Míg a hangulatjelek pillantok alatt előhívhatók, addig az *audibles*-ek előhívására kissé több időre van szükség, és azoknak használata meg-megszakítja a kommunikációt, akadályozva a beszélgetőpartnerek közötti kommunikációs aktus gyorsaságát. Ennek ellenére mindannyian azt hangsúlyozzák, hogy ezeknek a használata – akárcsak a hangulatjeleknek a használata – csak akkor motivált, hogyha megfelelő kontextusba helyezik azokat.

A csevegés folyamán lehetőség nyílik élő hangos beszélgetésre is. A megkérdezettek körülbelül fele-fele arányban élnek ezzel a lehetőséggel. Amennyiben élő hangosbeszélgetést folytatnak, leggyakrabban barátikkal kommunikálnak ilyen módon.

A kommunikáció ezen formájához néha hozzájárul a webkamera használata is. Az általam megkérdezett emberek nagy része nem mutatott különösebb érdeklődést a webkamera iránt, vagy sok esetben nem rendelkeztek ilyen eszközzel.

A webkamera népszerűtlenségével szemben a különböző fájloknak a beszélgetőpartnernek való átküldése népszerűnek bizonyul. Mind a tíz adatközlő élni szokott ezzel a lehetőséggel. Általában képet, zenét vagy egyéb dokumentumot küldenek egymásnak a felek.

Végül egy utolsó dolog, amire rákérdeztem, az a kommunikáció milyenségére vonatkozott.

Ennek kapcsán eltérőek a vélemények, ugyanis van, aki egy messengeres csevegés során sokkal közvetlenebben, bátrabban viszonyul beszélgetőpartneréhez, mintha személyes kontaktusban állna vele, mások számára ez a kommunikációs helyzet nem meghatározó, véleményük szerint ők ugyanolyan módon viszonyulnak beszélgetőtársaikhoz, mint ahogyan azt személyes találkozáskor is teszik.

Személyes megfigyeléseim alapján elmondhatom, hogy a messengeren kommunikálók az esetek többségében sokkal felszabadultabbnak bizonyulnak, mint személyes találkozáskor. Ez azzal is magyarázható, hogy ez a fajta kommunikációs helyzet csupán egy közvetett kapcsolódást jelent a kommunikáló felek között, és ilyen körülmények között könnyebben beszélnek érzelmeikről, bátrabban, nyitottabban.

⁴³ A hangulatjelekhez társított jelentések összesítését az 1-es számú melléklet tartalmazza.

Erről bizonyosodhatunk meg három messenger *beszélgetésből*, amelyeket a kérdőíves kutatással párhuzamosan rögzítettem. A szövegrészletek az első kivételével az egyik interjúalannal való beszélgetést tartalmazzák. Ezek a tömör párbeszéd-egység hosszabb beszélgetésnek a részletei, kiválasztásuknál fő szempont a humoros jelleg és a hangulatjelek jelenléte volt. A sorok végén és az önmagukban álló hangulatjelek annak bizonyítékai, hogy a beszélgetőpartnerek fontosnak tartják kifejezni pillanatnyi érzelmi állapotukat, ez a vidám hangulatban, illetve a humorra való hajlamban nyilvánul meg. Az alábbi szövegrészletek nyelvi szempontból nem minden esetben felelnek meg az élőbeszédnek, sokkal inkább a chat-es nyelvhasználat sajátosságait viselik magukon (lásd a *Függelékben*).

Az első szövegrészlet kapcsán egy egyszerű kommunikációs helyzet áll fenn. A felek, akik csak részben ismerik egymást, miután egymás hovatartozásáról érdeklődnek, egy konkrétumra koncentrálnak folytatják le a beszélgetést. E szövegrészlet éppen abból fakadóan válik humorossá, hogy az egyik beszélgetőpartner előtt nem világos, hogy a másiknak mi a foglalkozása. Az illető személy, miután megpillantja a cigányság szót, többféle, a cigánysággal kapcsolatos asszociáció idéződik fel benne. Ezekkel az asszociációkkal tudatosan játszik, tudatos a humorra való törekvése. Ez nemcsak a beszélgetés jellegéből, hanem maguknak a hangulatjeleknek a jelentéséből is kitűnik. Annak alapján, hogy a másik fél a cigányokról ír dolgozatot, megpróbálja kitalálni, hogy mi lehet annak a foglalkozása. A következő válaszok hangzanak el: *szociológus, rendőrtiszt, virágárus, tolvaj, zenész*. Azt látjuk, hogy nemcsak a *tudatlan* fél törekszik a humorra, hanem beszélgetőpartnere is, ezt az bizonyítja, hogy a *spicli* szóval úgymond *visszavág*, a másik fél válaszára. Azok a válaszok, amelyeket a másik fél felsorakoztat, tudatosan történő asszociációk, ezt az utolsó kijelentés is alátámasztja, hiszen az illető megjegyzi, hogy az általa említett asszociációk csupán tudatlanságból fakadó beidegződések. A felek közötti jó hangulat fokozódását az egyes hangulatjelek egymásutánisága is bizonyítja. Az első megjelenő mosolyszimbólumot 😊 követi egy ennél sokkal kifejezőbb 🤪, végül, a csattanót követve, megjelenik a kacagó arc is 😂, amely a beszélgetés humoros jellegének betetőződését jelenti. Ezt követően, az asszociációk felsorolása után, megjelenik a nyelvét kiöltő arc 🤪, amely befejezőként újból a humor eszközeit támasztja alá.

A második szövegrészlet egy eseményre való felhívással kezdődik. Jellegét tekintve ez a beszélgetés is humoros. A *libeg* szónak a szövegben van egy előreutaló szerepe, ugyanis a beszélgető fél a szó másodlagos értelmében véve egy viccet idéz. A szó leírásakor

a nevetéstől fetrengő hangulatjellel 🤪 már előre jelzi a szó által felidézett nevetető jelleget. A másik fél a vicc *elhangzása* után mosolyjellel 😊 fejezi ki, hogy megértette a vicc poénját.

A harmadik szövegrészletben is a mosolyra, a nevetésre helyeződik a hangsúly. Ebben a szavak szintjén a rövidítések dominálnak. Általában minden rövidítést mosolyjel követ. A rövidítésekben való beszédmód mindkét fél számára tudatos és a humort szolgálja. A párbeszéd elején megjelenő *miccsi?*, vagyis a *mit csinálsz?*-nak a rövidítése arra sarkallja a beszélgetőpartnert, hogy ő is rövidített, egyfajta szleng nyelvben válaszoljon. Válaszként a *pihi* szót használja, amely a pihenésre utal. A másik fél ezt tovább fokozva a partner kérdésére a *dolipihivel* válaszol, ami azt fedi, hogy váltakozva dolgozik és pihen. Ez a rövidített szavakban való beszéd az egyik félben az *olyan depi mindjárt öngyi* sokak által használt mondatot idézi fel. Ennek apropójára a másik fél a humor eszközeivel élve a következő tanácsot adja beszélgetőpartnerének: *Ne légy öngyi, kapjál be némi ubisalit parival és tojival*. A választ látva a másik fél a fetrengve nevető, vagy hahotázó jelentésű szimbólummal 🤪 adja beszélgetőpartnere tudtára, hogy a poén elérte célját. Ez a szövegrészlet is mosolyszimbólumokkal telített. Három típusú hangulatjel jelenik meg a párbeszédben. Ezek a következők: 😊 🤪 🤪.

Mint ahogy e három szövegrészletből is kitűnik, a szimbólumok kontextusfüggőek, habár gyakran önmagukban is van jelentésük, egy-egy beszélgetés során csupán az *elhangzó* szöveg alapján állapíthatjuk meg, hogy azok valójában mit jelentenek, vagy mire utalnak.

5. Következtetések

Dolgozatomban a Yahoo Messenger csevegőprogram mozgóképi megjelenítésű hangulatjeleit vizsgáltam. A szakirodalmi tájékozódás mellett on-line interjúra alapuló kutatást végeztem, amelybe tíz ismerősömet vontam be. Az interjú során az internetes kommunikáció szokásaira kérdeztem rá, különös figyelmet fordítva azokra a hangulatjelekre, amelyek gyakran kiegészítik a beszélgetéseket. A csevegőprogramra alapozva az animált emotikonoknak összeállítottam az adatbázisát, de ezen túl szintén kisebb adatbázisba szerkesztettem mindazokat a szimbólumokhoz társított jelentéseket, amelyek a megkérdezett személyek egyéni véleményén alapulnak. Kutatásom is alátámasztja azt a nézetet, hogy a hangulatjelek fontos kiegészítő elemei az internetes csevegésnek. A hangulatjelek igen népszerűnek bizonyulnak a felhasználók körében, különösképpen azok, amelyek gyorsan, egyszerű karakterkombináció

ció segítségével előhívhatók. A smiley-k iránti igény az írott szöveg paralingvisztikai hiányosságából fakad, ugyanis a szöveggel ellentétben a mozgókép szimbólumok az írásban nehezen kifejezhető gesztusok, érzelmi megnyilvánulások megjelenítésére is alkalmasak.

Az animált emotikonok közül a legkedveltebbek a pozitív érzelmet kifejező szimbólumok. Erre utalnak a dolgozat részét képező szövegrészletek is, ezek-

ben a hangulatjelek a humor eszközeként szolgálnak. A smiley-k mindig a szöveg részeként jelennek meg, hangsúlyozzák, megerősítik az őket megelőző gondolati egységeket. Önmagukban nem indokolt a használatuk, jelentésükre a kommunikációs kontextusból következtethetünk. Ennek tulajdoníthatóan egy-egy animált emotikonhoz a sztenderd jelentés mellett többletjelentés is társulhat, de ez csakis kép és szöveg viszonyából olvasható ki.

Salló Szilárd – Csiki Székely Múzeum, Csikszereda; salloszilard@freemail.hu

Irodalom

- BALÁZS Géza
2006 Az sms-folklor – a minimálfolklor nyelvi képe I, *Magyar Nyelvőr*, 4, 439–456.
- BÓDI Zoltán
2004a A szóbeliség kifejeződése az internetes kommunikációban, *Infonia. Információs Társadalom*, IV, 4, 26–38.
Forrás: http://www.infonia.hu/digitalis_folyoirat/2004_1/2004_1_bodi_zoltan.pdf
2004b *A világháló nyelve*, Gondolat Kiadó, Budapest.
2005 Egy emotikonszótár tapasztalatai, in: Balázs Géza – Varga H. Gyula – Veszelszki Ágnes (szerk.): *A magyar szemiotika negyvedfél évtized után*, Magyar Szemiotikai Társaság – Linceum Publishing House, Eger, 266–272.
- BÓDI Zoltán – VESZELSZKI Ágnes
2006 *Emotikonok – Érzelemkifejezés az internetes kommunikációban*, Magyar Szemiotikai Társaság, Budapest.
- CRYSTAL, David
2001 *Language and The Internet*, Cambridge University Press.
- COCHENOUR, J. John – REZABEK, L. Landra
1998 Visual Cues in Computer-Mediated Communication: Supplementing Text with Emoticons, *Journal of Visual Literacy*, 18, 2, 201–215.
- D’ADDARIO, P. Kyle – WAITHER, B. Joseph
2001 The Impacts of Emoticons on Message Interpretation in Computer-Mediated Communication, *Social Science Computer Review*, 324–347.
- DONALD, Merlin
1993 *Origins of modern mind: three stages in the evolution of culture and cognition*, First Harvard University Press paperback edition.
- ÉRSOK Nikolett Ágnes
2004 Sömös, susmus, írj vissza, *Magyar Nyelvőr*, 128, 3, 294–313.
- FERRIS, Pixie
1997 Writing in Cyberspace, *CMC Magazine*, June.
Forrás: <http://www.december.com/cmc/mag/1997/jun/ferris.html>
- HERRING, Susan (szerk.)
1996 Computer-mediated Communication. Linguistic, social and cross-cultural perspectives, *Pragmatics & Beyond*, New Series 39, Amsterdam.
- KENNEDY, M. John
1974 *A psychology of picture perception*, Jossey-Bass Publishers, San Francisco-Washington-London.
- KRAJCSI Attila – KOVÁCS Kristóf – PLÉH Csaba
2001 Internethasználók kommunikációs szokásai, in: Nyíri Kristóf (szerk.): *A 21. századi kommunikáció új útjai*, MTA Filozófiai Kutatóintézete, Budapest, 93–110.
- LACZHÁZI Gyula
é. n. *Az emotikonok és a korújkor érzelmkifejező technikái*.
Forrás: www.magyar-irodalom.elte.hu/arianna/irat/emoticon.html
- NYÍRI Kristóf
1994 Hagyomány és szóbeliség, in: Uő: *A hagyomány filozófiája*, T-Twins – Lukács Archívum, Budapest.
Forrás: http://www.phil-inst.hu/uniworld/Kurzusok/oktatas/page_1/HTML/Nyiri.htm
2000 A virtuális egyetem filozófiájához, *Liget*, 2000. február
2001a Képjelentés és mobil kommunikáció. Vázlat, in: Uő (szerk.): *A 21. századi kommunikáció új útjai*, MTA Filozófiai Kutatóintézete, Budapest, 59–79.
- RAJSLI Ilona
2000 Ezredvég – „gyorskultúra” – nyelv. Mít tehet a nyelvész? *Iskolakultúra*, 5, 19–24.

RITUPER Tamás

2001 Jobbára ártalmatlan: Chat a Wapon, in: Nyíri Kristóf (szerk.): *A 21. századi kommunikáció új útjai*, MTA Filozófiai Kutatóintézete, Budapest, 25–36.

STEPHENS, Mitchell

1998 *The rise of the image the fall of the word*, Oxford University Press, New York–Oxford.

VESZELSZKI Ágnes

2005a Dinamikus emotikonok, in: Balázs Géza – Varga H. Gyula – Veszelszki Ágnes (szerk.): *A magyar szemiotika negyedfél évtized után*, Magyar Szemiotikai Társaság – Líceum Publishing House, Eger, 273–286.

Függelék

1. táblázat

Hangulatjelek	A hangulatjelekhez fűzött jelentések
	beteg, sick, beteg vagyok tőle, hányinger vagy csak mérges, rosszul vagyok, büdi van, nem kapok levegőt
	nerd, tocilar, magológép, geek, stréber, nagyon okos vagy, jól látok, okoska
	don't tell, el ne mondd senkinek se, tégy lakatot a szádra, sat da fak ap!, psszt, psszt, psszt, titok, titoktartó
	roll eyes, megint ezzel fárasztanak, hogy unom, csodálkozik, forgó szemek
	silly, lökött, dedós kölyök, részeg vagy szédült
	angry, mérges vagy és kidugod a nyelved, sértődött, mérges, kérlelő
	kívánatos, csorog a nyálam is, nem ismerem, gyémántfog
	elnézést, nem akartam, szégyenlős, pirulok
	hazucc wazze, pinókió, hazug, hazug ember, Pinochio, aki épp hazudik
	hahotázás, röhögés, majd kipukkadok a röhögéstől, nagyon vicces
	udvarlós tekintet, Tipetupa, amint szemez Csipikével, szépen pillogtató
	meghülyítesz, mérges vagy, szemöldök összehúzása
	ne törd össze a szívem, csalódott, nem szeret
	vigyorex, király
	ördögöcske, ördög, gonosz
	meg vagy sértődve, kis morgolódás nemet mondva, nem tudom, nem beszélek
	szentike, angyal
	csodálkozik, fejrázós
	nailbiting (körömrágás), fél a kicsike, rágja a körmét
	csúfolódó, de nem minden jószándékkal ellátva, valami huncutságot csinálsz, szépen elküld a fenébe
	puszi, csók
	laza vagyok, szétesem
	türelmetlen, óvaintó
	büszke

2. táblázat A Yahoo Messenger hangulatjelei

Szimbólumok	Szimbólum kifejezése írásjellel	Szimbólum jelentése (angolul)	Szimbólum jelentése (magyar fordításban)
	:)	Smiling	Mosolygós
	:-/	Confused	Zavaros
	:-o	Surprised	Meglepődött
	>:)	Devil	Ördög
	o:)	Angel	Angyal
	:-&	Sick	Beteg
	(:I	Yawn	Ásít
	@-)	Hypnotised	Hipnotizált
	:)]	On the phone	Telefonál
	:(Sad	Szomorú
	: x	Love struck	Szerembe esik
	x(Angry	Mérges
	:((Crying	Sír
	:-B	Nerd	Ideges
	:-\$	Don't tell anymore	Ne mondd másnak
	=P-	Drooling	Ostobaságokat beszél
	:^o	Liar	Hazug
	:-c	Call me	Hívj fel
	:)	Winking	Kacsint
	:>	Blushing	Elpirul
	:>	Smug	Önelégült
	:))	Laughing	Nevető
	=;	Talk to the hand	Falnak beszél
	[-(Not talking	Nem beszél
	:-?	Thinking	Gondolkodik
	:-w	Waiting	Várakozik
	-x(At with end	Megáll az eszem
	:D	Big grin	Nagy vigyor
	:P	Tongue	Nyelves
	B-)	Cool	Merész
	:I	Straight face	Őszinte arc

Szimbólumok	Szimbólum kifejezése írásjellel	Szimbólum jelentése (angolul)	Szimbólum jelentése (magyar fordításban)
	I-I	Sleepy	Álmos
	:o)	Clown	Bohóc
	#-o	D'oh!	Jaj
	:-<	Sigh	Sóhajt
	:-h	Waving	Integet
	;))	Batting eyelashes	Szépen pillogtat
	:-*	Kiss	Csók
	:-s	Worried	Nyugtalan
	/:)	Raised eyebrow	Felhúzott szemöldök
	8-I	Rolling eyes	Hömpölygő szemek
	8-}	Silly	Ostoba
	=D>	Applause	Tapsol
	>:P	Phbbbt!	Kiötlő nyelv
	:-t	Time out	Lejárt az idő
	>:D<	Hug	Átkarol
	=((Broken heart	Összetört szív
	#:-S	Whew	Hú, túl vagyok ezen is
	=))	Rolling the floor laughing	Fetrengve nevető
	L-)	Loser	Vesztes
	<:-P	Party	Buli
	:-SS	Nailbiting	Körmét rágó
	<):)	Cowboy	Marhapásztor
	8->	Day dreaming	Ábrándozó

3. táblázat A Windows Live Messenger (msn) hangulatjelei

Szimbólum	Szimbólum kifejezése írásjellel	A szimbólum jelentése
	:)	mosolygó arc
	:D	arc nagy mosollyal
	:)	kacsintó arc
	:-o	meglepődött arc
	:P	arc kinyújtott nyelvvel
	(H)	hőségben mosolygó arc

Szimbólum	Szimbólum kifejezése írásjellel	A szimbólum jelentése
	:@	mérges arc
	:S	zavarban levő arc
	:\$	szégyelős arc
	:(szomorú arc
	::(síró arc
	:I	kiábrándult arc
	(A)	angyali fej
	8oI	vicsorgó arc
	8-I	idétlen arc
	+o(beteg arc
	:-#	titokzatos arc
	:-*	sugdolózó arcok
	(6)	ördögfej
	^o)	gúnyos arc
	(L)	piros szív
	(U)	összetört szív
	(M)	messenger
	(@)	cicafej
	(&)	kutyafej
	(Sh)	csiga
	(bah)	fekete bárány
	(S)	alvó félhold
	(*)	csillag
	(#)	nap
	(R)	szivárvány
	{}	ölelés balról
	{}	ölelés jobbról
	(K)	piros ajkak
	(F)	vörös rózsza
	(W)	hervadt rózsza
	(O)	óra

Kérdőív

1. Mióta használod a Yahoo Messengert?
2. A Messengeren kívül használ-e más csevegőprogramot?
3. Más csevegőprogramokhoz képest miben látod jobbnak a Messengert?
4. Kikkel szoktál beszélni Messengeren?
5. Milyen gyakran használod a programot?
6. Milyen nyelven kommunikálsz ismerőseiddel a Messengeren?
7. Használ-e ékezetes karaktereket az írásnál?
8. Mi a legfőbb ok, amiért használod a messengert?
9. Messengeres csevegés alkalmával szoktál-e mosolyszimbólumokat használni?
10. Miért használod őket?
11. Kifejezőbbnek találod bizonyos helyzetekben egy-egy szimbólumnak a használatát, mint az írásban való kifejezést?
12. Melyek a leggyakoribb, általad használt szimbólumok?
13. Ismered-e mindegyik mosolyszimbólumnak a jelentését?
14. Szerinted ezek a szimbólumok mennyire egyértelműek?
15. Melyik az a szimbólum, amelynek kerülöd használatát?
16. A szimbólumokat kiválasztod, vagy karakterkombináció segítségével hívod elő őket?
17. Csetelés közben használ-e audibles-eket?
18. A mosolyszimbólumokhoz képest milyenek találod ezeket?
19. Melyek a kedvenc/leggyakrabban használt audibles-eid?
20. Mennyire igazítod az audibles-ek használatát a beszélgetés témájához?
21. A Yahoo Messengeren szoktál-e hangos beszélgetést folytatni?
22. Ilyen esetben kikkel szoktál beszélni?
23. Élő beszélgetés, illetve csetelés alkalmával használ-e webkamerát?
24. Webkamera használata esetén változik-e a viselkedésed?
25. Folytatnál-e konferenciabeszélgetést a Messengeren?
26. Chatelés közben szoktál-e különböző fájlokat, képeket átküldeni a beszélgetőpartnerednek?
27. Miket küldesz leggyakrabban?
28. Messengeres beszélgetés alkalmával közvetlenebbül viszonyulsz-e beszélgetőpartnereidhez, mintha személyesen vagy telefonon beszélnél velük?

Szövegrészletek

1. szövegrészlet

- X: mi jót csinálsz?
 X: remelem nem zavarok
 Y: nem
 Y: lazítok
 Y: irtam egy dolgozatot
 Y: most fejeztem be
 X: mirol, ha szabad érdeklődnöm?
 Y: cigányokról
 X: érdekes lehet
 X: szociológus vagy?
 Y: nem 😊
 X: rendortiszt? 🍷
 Y: spicli 😊
 X: pedig meg volt három lehetosegem: zenesz, viragarus, tolvaj 😊
 Y: 😊
 X: de hat ezek csak beidegzodesek

2. szövegrészlet

- X: 7vegen karaoke party
 Y: tenyleg?
 Y: szombaton?
 X: igen
 X: partynak nezunk elebe
 X: reg nem volt
 Y: lehet elmegyek
 Y: ha lesz kivel
 X: lihegj elotte, hogy tudjam 🍷🍷

Y: miért?

X: ez vicc 😂

X: – kislányom elment már a villanyszerelő??

X: – nem anya, de már nagyon liheg!

Y: 😊

X: ezzel szoktuk egymást ugratni

3. szövegrészlet

X: szia

Y: szia

X: micsi?

Y: pihi 😊

Y: te?

X: en dolipih 😊

Y: 😊

Y: belóled se kell kétto 😂

X: nem szoktam nyavogni

X: csak most jott 😊

Y: valahogy nem is jott, hogy kinezzem belóled 😊

X: 😊

X: most eszembe jutott egy másik

X: 😊

X: olyan depi mindjárt öngyi 😂

Y: ne legy öngyi, kapjal be nemi ubi salit parival es tojival

X: 🍷🍷

X: ez jo 😊

X: tulateszel rajtam

Y: szo mi szo belólem is eleg egy 🍷🍷

X: 😊

X: aha

Fețele de pe Messenger – Rolul emoticonilor în comunicarea virtuală

(Rezumat)

Acest studiu examinează simbolurile animate ale unui program de mesagerie virtuală, Yahoo Messenger. Cercetarea a fost efectuată prin metoda interviului, prin dialoguri online. În cursul interogărilor am formulat întrebări mai ales privind semnificațiile legate de pictogramele emotive, dar am căutat răspunsuri și la alte întrebări ale comunicării pe internet. Cercetarea mea aduce argumente că aceste semne iconice numite și emoticoni joacă un rol important în chat-uri, deoarece acestea suplinesc handicapurile mesajelor textuale scrise din aspectul exprimării emoțiilor, totodată conferă comunicării culoare și o mai mare interactivitate. Pictogramele emotive sunt contextuale, întotdeauna putem deduce sensul lor din situația comunicațională dată, având un rol accentuat relația dintre text și imagine.

The faces of Messenger – The role of emoticons in virtual communication

(Abstract)

The present study analyzes the animated symbols of the Yahoo Messenger. The basis of the research consists of structured interviews that are completed by spontaneous instant messaging conversations. The interview questions focused especially on what kind of general and individual meanings were associated to the emoticons, but other issues related to online speech were investigated as well. My research brings arguments showing that these iconic signs named emoticons play a crucial role in online chatting, since they supplant the handicaps of written text-messages in expressing emotions, at the same time assure a higher interactivity and lend some color to communication. These emotive pictograms however are highly contextual, meaning that their sense is concluded from the given communicative situation, with a prominent role of the relation between picture and text.